

Alþingi
Nefndasvið
Austurstræti 8-12
150 Reykjavík

Reykjavík 6. febrúar 2013

Efni: Umsögn Öryrkjabandalags Íslands við lagafrumvarp um breytingu á lögum um happdrætti nr. 38/2005 (Happdrættisstofa og bann við greiðsluþjónustu). Þingskjal 615 – 477. mál.

Almennt

Öryrkjabandalag Íslands (ÖBÍ) er einn af eigendum Íslenskrar getspár (Getspá) en auk þess eiga Íþróttta- og Ólympíusamband Íslands og Ungmennafélag Íslands hlut í félaginu. Getspá er stofnuð í samræmi við lög nr. 26/1986 og hefur heimild til að starfrækja talnagetraunir (þ.e. Lottó, Víkingalottó, Jóker og Euro jackpot) eins og nánar er fjallað um í reglugerð fyrir talnagetraunir Íslenskrar getspár nr. 892/1999 ásamt síðari breytingum. ÖBÍ fagnar því að komið sé fram frumvarp sem ætlað er að efla forvarnir, efla eftirlit með happdrættum og takmarka aðgengi að fjárhættuspilum á netinu. ÖBÍ telur þó nauðsynlegt að gera athugasemdir við ákveðna þætti frumvarpsins, einkum þá þætti sem fela í sér auknar álögur sem munu leggjast á starfsemi félagsins.

Ósanngjörn aðför að ábyrgri starfsemi félagsamtaka í almannapágu

Hluti af andvirði sölu Getspár rennur beint til uppbyggingar og starfsemi æskulýðs- og íþróttamála og til málefna öryrkja sem eru ekki rekin með hagnaði að leiðarljósi. Með þátttöku í leikjum á vegum Getspár eru þátttakendur að styrkja nauðsynleg samfélagsleg málefni og leggja traustan grunn að áframhaldandi uppbyggingu þeirra þar sem forvarnir gegna mikilvægu hlutverki. Í starfsemi Getspár gilda því ekki sömu sjónarmið og í hefðbundnum atvinnurekstri heldur er markmiðið að nýta þessa fjármuni í þágu góðra málefna. Samkvæmt 1. mgr. 3. gr. gildandi happdrættislaga nr. 38/2005 er það forsenda þess að reka megi happdrætti á Íslandi að um sé að ræða starfsemi sem rekin er til almannaheilla. Getspá hefur ekki farið varhluta af því að á vefnum eru starfrækt ólögleg happdrætti sem sérstaklega er beint til fólks sem býr hér á landi. Þessi starfsemi er hvorki rekin til að afla fjár til almannaheilla né hefur leyfi samkvæmt 1. mgr. 3. gr. laga nr. 38/2005 eða er starfrækt á grundvelli sérstakrar lagaheimildar eins og skilyrði kveða á um þegar um peningahappdrætti er að ræða sbr. 2. mgr. 2. gr. laganna. Það er ljóst að starfsemi sem rekin er í hagnaðarskyni lýtur öðrum lögmálum en sú starfsemi sem rekin er í samræmi við lög nr. 38/2005. Getspá hefur því óneitanlega orðið þess vör að sú starfsemi sem rekin er í atvinnuskyni og boðið er upp á hér á landi skerðir tekjur félagsins og möguleika þess til að afla fjár til almannaheilla.

Vottun um ábyrga starfsemi

Rétt er að benda á að Getspá ásamt Íslenskum getraunum var fyrsta happdrættisfyrirtækið á Íslandi til að fá vottun European Lotteries og World Lotteries um Ábyrga Spilun (Responsible Gaming). Félögin hafa því verið brautryðjendur hér á landi þegar kemur að því að reka ábyrga starfsemi og gæta að hagsmunum þeirra sem eru veikir fyrir fjárhættuspilum án nokkurs tilkostnaðar frá ríkinu. Komið hefur fram í rannsóknum að þeir leikir sem Getspá starfrækir höfða ekki sterkt til þeirra sem glíma við spilafíkn.

Hér á eftir verður vikið að einstökum efnisatriðum frumvarpsins og settar fram athugasemdir ÖBÍ.

Bann við greiðsluþjónustu samkvæmt 6. gr. frumvarpsins

Í frumvarpinu er lagt til í 6. gr. að óheimilt verði að veita happdrætti, sem ekki hefur fengið leyfi til slíks reksturs, greiðsluþjónustu án tillits til þess hvort starfsemin er rekin á Íslandi eða erlendis.

ÖBÍ fagnar ákvæðinu og styður að slíkt ákvæði verði að lögum. Eins og að framan greinir starfar Getspá á íslenskum happdrættismarkaði og hefur tapað vegna erlendra samkeppni. Árið 1996 var Getspá meðal þeirra fyrstu í heiminum til að bjóða leiki sína á netinu. Á undanföllum árum hefur félagið misst markaðshlutdeild til erlendra fyrirtækja sem ekki starfa í samræmi við íslensk lög. Þessi erlendu fyrirtæki geta boðið mun söluvænni vöru (þ.e. hærri vinninga og stuðla) enda er starfsemi þeirra ekki rekin í almannabágu heldur af einstaklingum sem þurfa mun lægri arðsemi sökum mikillar veltu og þeirrar staðreyndar að þeir hafa engar samfélagslegar skyldur á sínum herðum. Í ljósi þessa telur ÖBÍ afar brýnt að sporna við því að starfsemi sé rekin hér á landi í andstöðu við lög og álitur að mikilvægt sé að setja skorður við slíkra starfsemi.

Happdrættisstofa

Í 7. gr. frumvarpsins er lagt til að komið verði á fót nýrri ríkisstofnun, Happdrættisstofu, sem ætlað er að hafa umsjón með framkvæmd happdrættismála, eftir því sem mælt er fyrir um í lögum.

Í f. lið 7. gr. frumvarpsins er fjallað um kostnað vegna reksturs Happdrættisstofu. Þar kemur fram að þeir sem hafa leyfi til að starfrækja happdrætti, spilakassa og veðmálastarfsemi samkvæmt lögnum og öðrum lögum skuli standa straum af rekstri Happdrættisstofu með greiðslu eftirlits- og forvarnargjalds. Gjaldið skal nema 0,8% af hreinum happdrættis- og spilatekjum viðkomandi aðila. Því skýtur skökku við að sérstök skattlagning á starfsemi Getspár verði notuð til að fjármagna starfsemi Happdrættisstofu. Ætla má að ef af stofnun Happdrættisstofu verður muni kostnaður við rekstur hennar einkum stafa af eftirliti með þeim aðilum sem ekki starfa í samræmi við lög og ýmsum þáttum sem ekki varða starfsemi Getspár. Í þessu sambandi vill ÖBÍ taka fram að samtökin telja eðlilegt að sá kostnaður sem ríkisvaldið verður fyrir vegna starfrækslu Getspár sé borinn af félaginu sjálfu.

Aukinn kostnaður

ÖBÍ bendir á að Getspá ber í dag verulegan kostnað af því eftirliti sem er með félaginu t.d. á vegum endurskoðunarfyrirtækja og innanríkisráðuneytisins og það mun verða óbreytt þrátt fyrir tilkomu Hapdrættisstofu. Sú skattlagning sem lagt er til að lögfesta í frumvarpinu mun auka rekstrarkostnað Íslenskrar getspár. Þar með minnkar framlag til aðildarféлага ÖBÍ og þeirra rekstur dregst því saman. Auk þess hefur Getspá ásamt öðrum hapdrættisfyrirtækjum staðið undir kostnaði á rannsóknum tengdum hapdrættisstarfsemi.

ÖBÍ telur að með stofnun Hapdrættisstofu verði komið á fót starfsemi sem er mun umfangsmeiri en nauðsynlegt er með tilliti til starfsemi Íslenskrar getspár og því sé afar óeðlilegt að rekstur félagsins verði notaður til að fjármagna slíka starfsemi. Auk þess hafa stofnanir af þessu tagi tilhneigingu til að þenjast út með ærnum tilkostnaði sem mun því samkvæmt frumvarpinu lenda hjá Getspá.

Einnig má ætla að nokkur kostnaður af rekstri stofnunarinnar muni koma til vegna forvarnarstarfs sem óljóst er í hverju á að felast. Eins og áður greinir þá hefur Getspá að eigin frumkvæði reynt að stuðla að ábyrgri spilun og fengið sérstaka vottun þess efnis. Þá er rétt að benda á að spilafíkn tengist einkum spilakössum og pókerspilum á erlendum vefsíðum.

Kostnaður vegna starfsemi annarra aðila

Að mati ÖBÍ felur skattlagningin í sér að Getspá verði ætlað að bera kostnað sem einkum má rekja til starfsemi annarra aðila og fyrirtækja sem ekki starfa í samræmi við íslensk lög. Þrátt fyrir það telur ÖBÍ eðlilegt að hapdrættisfyrirtækin leggi fé til meðferðarúrræða fyrir einstaklinga sem glíma við spilafíkn og til forvarna á því sviði. ÖBÍ álitur að með því að stærstu fyrirtækin á markaðnum myndu leggja til um 3-6 milljónir króna á ári þá væri unnt að lyfta grettistaki í meðferðarúrræðum og forvörnum við spilafíkn í samræmi við alþjóðlega staðla um ábyrga spilun.

ÖBÍ telur að ekkert liggi fyrir sem knýi á um að eftirlit verði aukið með starfsemi hapdrættisfyrirtækja sem starfa í samræmi við lög. Að mati Getspár væri eðlilegra að áður en sérstakri stofnun verði komið á fót þá ráði ráðuneytið til sín 1-2 starfsmenn í fullt starf til að sinna eftirliti og yfirstjórn á hapdrættismarkaðnum. Með stofnun sérstakrar stofnunar er að mati ÖBÍ verið að búa til óþarfa og kostnaðarsama yfirbyggingu sem eingöngu leiðir til þess að Getspá getur látið minna af hendi rakna til almannaheilla.

Aukin skattlagning bitnar á starfsemi félagasamtaka

Í ljósi þess sem að ofan greinir vill ÖBÍ benda á að frjáls félagasamtök á Íslandi, þ.m.t. ÖBÍ, Íþróttá- og Ólympíusamband Íslands og Ungmennafélag Íslands, sem eru eigendur Getspár, hafa tekið á sig miklar fjárhagslegar skerðingar á síðustu árum. Þegar ÖBÍ á í hlut hafa skerðingar á framlögum ríkisins aðallega bitnað á aðildarfélögum og fyrirtækjum bandalagsins.

Tekjum Öryrkjabandalagsins, sem koma alfarið frá Íslenskri getspá, er ráðstafað til Brynju hússjóðs Öryrkjabandalagsins sem leigir út íbúðir til öryrkja og til aðildarféлага bandalagsins, sem eru 34 talsins. Tekjunum er jafnframt ráðstafað til reksturs bandalagsins sem starfar að hagsmunum öryrkja og aðstandendum þess með ýmsu móti. Þá er styrkjum úthlutað til fyrirtækja ÖBÍ sem sinna náms- og starfsendurhæfingu, atvinnumálum og fleiru fyrir öryrkja. Að lokum má nefna að styrkir eru veittir til ýmissa aðila sem starfa í þágu fatlaðs fólks á Íslandi. Þessir styrkir eru mjög mikilvægir fyrir nýsköpun innan félaganna og hafa komið að góðum notum í erfiðu árferði. Frekari skattlagning Getspár mun því bitna beint á starfsemi þessara aðila.

Netfyrirtæki

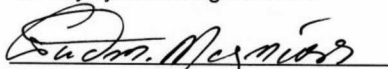
Samkvæmt d. lið 1. gr. frumvarpsins er lagt til að bætt verði við nýju ákvæði í 3. mgr. 2. gr. laganna þar sem Happprættisstofu verði veitt heimild að fengnu samþykki ráðherra að veita þeim er starfrækja happprætti eða söfnunarkassa samkvæmt sérstökum lögum þar um, einum eða fleiri saman, leyfi til að reka happprætti á netinu þar sem spilað er um peninga eða peningaígildi. Eins og áður hefur verið bent á hefur Getspá um árabíl selt á netinu þá leiki sem félagið hefur leyfi til að starfrækja. Mikilvægt er að greina á milli slíkra leikja og þess ef ætlunin er að stofna til nýrra leikja á netinu sem ekki hafa verið til staðar áður.

Í 2. mgr. 2. gr. núgildandi laga kemur fram að óheimilt sé að reka happprætti þar sem spilað er um peninga eða peningaígildi nema samkvæmt sérstakri lagaheimild. Með fyrrgreindu ákvæði frumvarpsins virðist ætlunin að veita Happprættisstofu lagaheimild til að veita sérstök leyfi til að starfrækja happprætti á netinu umfram það sem viðkomandi aðila er heimilt samkvæmt þeim lögum og reglugerðum sem um þá gilda.

Rétt er að benda á að þeir netleikir sem starfræktir hafa verið af erlendum aðilum á undanförunum árum og notið töluverðra vinsælda hér á landi er sú starfsemi sem helst er fallin til þess að valda spilafíkn og auka vandamál tengd slíku. Getspá telur að engin rök standi því til þess að Alþingi framselji til Happprættisstofu heimildir til að veita sérstök leyfi til starfrækslu netleikja heldur sé mun farsælla að slík starfsemi byggji á lagaheimildum eins og gilt hefur um peningahappprætti hingað til. Jafnframt er um að ræða verulega fjárhagslega hagsmuni fyrir þann sem slíkar heimildir fær auk þess að geta haft mikil áhrif á samkeppnisstöðu einstakra aðila á happprættismarkaði.

Virðingarfyllst,

f.h. Öryrkjabandalags Íslands

Guðmundur Magnússon, formaður.